

АВТОМАТИЗАЦІЯ МОНІТОРИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЯК НЕОБХІДНИЙ ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Лапшина Ірина Сергіївна,
Запорізька обласна академія післядипломної педагогічної освіти,
м. Запоріжжя, України

Зростаюча складність завдань, що постають перед керівниками освітніх закладів та установ унеможлиблює керування старими методами та підходами, робить неминучим перехід на новий якісний етап створення систем управління, адекватних проблемам сучасності. Для забезпечення ефективної управлінської діяльності на діагностичній основі особливого значення набуває необхідність створення системи інформаційно-аналітичної підтримки. Чим повніша, адекватніша та своєчасніша інформація про освітню систему надається всім учасникам моніторингових процедур, тим ефективніше приймаються управлінські рішення, планується методична робота, здійснюється адресна допомога[2].

Враховуючи виключно суб'єктивний характер педагогічних підходів до оцінювання для отримання достовірної картини про стан освітньої системи збір інформації необхідно здійснювати не з одного, а з декілька незалежних джерел. Отже, виникає необхідність в обробці та збереженні великих об'ємів даних, на збір та узагальнення яких потрібно значний час та людські ресурси. В той же час, несвоєчасно отримана інформація не може бути підґрунтям для прийняття ефективних управлінських рішень, а лише задовольняє статистичні запити окремих управлінських структур.

Різноманітний характер більшості показників різного рівня репрезентативності з розрізнених документів вимагає ще й значних складних розрахунків для їх поєднання та впорядкування[1]. Проблемою при цьому є зменшення точності інформації, яке неминуче відбувається при її проходженні від першоджерела до споживача завдяки недосконалості технологій обробки та збереження. Слід зважати на те, що різні методики обробки та узагальнення інформації мають різний рівень точності і забезпечують різну ступінь достовірності обчислень. Відсутність наукового узгодження методик негативно відбивається на кінцевому результаті, що особливо гостро відчувається в багаторівневій ієрархічній освітній системі. При багаторазових розрахунках на різних етапах узагальнення даних похибки мають властивість накопичуватися. Навіть проста арифметична похибка в десятковому розряді при обробці даних про результативність діяльності учня на рівні класу має принаймні 4% відхилення від точного результату, на рівні паралелі вона перевищує 7,22%, на рівні навчального закладу – 12,6 % (що дорівнює приблизно півтора балам), а на рівні районного відділу освіти – 21,8% (що вже дорівнює трьома балами, тобто вже переходить за рамки рівня навченості). Одночасно перевантаженість педагогічних працівників та необхідність обробляти великі об'єми одноманітної інформації часто призводять до появи випадкових механічних помилок, що ще більше спотворюють результати розрахунків. Отже, інформація отримана таким чином лише відносно відповідає дійсному стану розвитку освітньої системи. Навіть на рівні загальноосвітнього навчального закладу ми маємо лише наближену до реального стану картину освітнього процесу, яка часто ще погіршується в процесі масового фальсифікування даних. Використання такої інформації для проведення корекції не може дати позитивних результатів, а лише сприяє заповненню статистичних банків даних і призводить до перевантаження багатьох педагогічних працівників.

Єдиним виходом із цього становища є запровадження технологій спрямованих на прискорення збору та обробки інформації, зменшення фактору накопичення абсолютної та відносної похибки, налагодження стабільних і безпечних комунікаційних каналів здатних забезпечити швидке просування інформаційних потоків. Всі ці проблеми вирішуються запровадженням комп'ютерних технологій[5].

Проте, аналізуючи стан автоматизації управлінської діяльності в закладах освіти Запорізького регіону, слід зазначити, достатньо повільні її темпи, низький рівень впливу результатів отриманих від автоматизованих управлінських систем на корекційну

діяльність.

Вирішуючи проблеми підвищення точності інформації та прискорення її обробки, комп'ютерні технології створюють ряд нових специфічних проблем, вирішення яких неможливе без створення певних педагогічних та організаційних умов.

По-перше, це створення матеріально-технічних умов. Без наявності сучасної безперебійно працюючої техніки автоматизація правлінської діяльності неможлива взагалі. Для запровадження автоматизованої системи моніторингових досліджень навіть на рівні навчального закладу необхідно улаштування локальної мережі навчального закладу, комп'ютеризація робочих місць директора школи, заступників директора, керівників методичних об'єднань, психолога і, бажано, більшості педагогічних працівників. Учитель не повинен стояти в черзі, щоб внести оперативну інформацію або отримати необхідні дані з комп'ютерної програми. Інформація потрібна надаватися або своєчасно, або ніколи. Відсутність частини даних або внесення їх несвоєчасно псують загальну картину про стан керованого об'єкту, що неминуче призводить до прийняття помилкових неефективних управлінських рішень. Вразі неможливості організації постійного вільного доступу всіх педагогічних працівників до комп'ютерної системи навчального закладу повинна бути розроблена схема та складений графік інформаційного обігу, які сприяли би своєчасному введенню даних і забезпеченню всіх педагогічних працівників необхідною для роботи інформацією.

Процес створення матеріальної бази вимагає достатньо великих фінансових витрат. При цьому фінансові витрати не є одноразовими і повинні бути організовані постійно, що пов'язано з порівняно швидкою відмовою механізмів, постійним розвитком та оновленням самої комп'ютерної техніки, удосконалення мережевих технологій, появою нових можливостей комп'ютерних систем. Отже, необхідно прийняття довгострокових ретельно обґрунтованих програм комп'ютеризації та інформатизації.

По-друге, для успішного процесу автоматизації управлінської діяльності бажано створення нормативної бази та прийняття єдиних вимог до електронних документів, що значно підвищить мотивацію всіх учасників навчально-виховного процесу до активного входження в освітній інформаційний простір.

Сьогодні нормативна підтримка інформатизації стосується переважно впровадження комп'ютерних технологій безпосередньо в навчально-виховний процес і не нормує автоматизацію управління закладами та установами освіти.

Розроблені вимоги до комп'ютерної техніки, електронних дидактичних засобів навчання, санітарні норми використання комп'ютерної техніки під час навчально-виховного процесу нормують лише технічні характеристики, що стосуються безпосередньо комп'ютерних класів та кабінетів інформаційно-комунікаційних технологій, а не управлінського сектору закладів та установ освіти. Слід відзначити, що саме постачання комп'ютерної техніки здійснювалося цілеспрямовано лише на навчально-виховну діяльність.

Для практичної реалізації процесу комп'ютеризації управління освітніми системами, на нашу думку, більшого значення мають наступні нормативні питання:

- визначення статусу електронного документу;
- впорядкування процесу електронної звітності;
- визначення умов створення та функціонування міжвідомчих та над відомчих електронних банків та баз даних;
- встановлення прав та обов'язків користувачів електронного інформаційного простору[4].

Прийняття нормативних актів за зазначеними напрямками створило б умови для організації безпеки електронної інформації, визначення правил санкціонування доступу до електронних ресурсів, порядок забезпечення конфіденційності особистих даних. Неунормованість перелічених факторів процесу інформатизації управління системами освіти залишають процес запровадження комп'ютерних управлінських програм в площині ентузіазму керівників та окремих педагогічних працівників, що не може не позначитися на його якості.

По-третє, важливим фактором успішності процесів автоматизації управлінської діяльності є кадрова готовність. Особливо слід акцентувати на кадрову готовність керівників загальноосвітніх навчальних закладів, від яких в значній мірі залежить як організаційна так і змістовна складова процесу. Для реалізації в повній мірі всіх можливостей існуючих сьогодні автоматизованих комп'ютерних комплексів керівник навчального закладу має будувати власну технологію управління, яка повинна ґрунтуватися на наукових засадах теорії управління, спиратися на новітні методики організації управлінської діяльності, містити в собі інноваційні підходи, враховувати постійно зростаючі можливості інформаційних та комунікаційних технологій. Процес створення такої технології вимагає від керівників навчальних закладів та адміністративних працівників високого рівня професіоналізму, інформаційної культури, досвідченості в багатьох галузях науки, залучення до процесів управління всіх учасників навчально-виховного процесу.

В останні шість років значно зріс рівень кадрової готовності до використання інформаційних та комп'ютерних технологій у педагогічній діяльності. За статистикою міністерства освіти і науки України за благодійними програмами «Інтел: Навчання для майбутнього» і «Партнерство у навчанні» з 2002 року навчено більше 270 тисяч вчителів (133 тисячі з 2005 по 2009 роки)[3]. Програми навчання комп'ютерній грамотності включені в курси підвищення кваліфікації при обласних інститутах післядипломної освіти.

Проте, вказані методично-навчальні програми мають цільове призначення підготовки педагогічних працівників до застосування інформаційних технологій лише в навчальній, а не управлінській діяльності. В навчальних планах цих програм відсутні питання навіть оглядового знайомства з можливостями автоматизації управлінських процесів.

Керівники закладів та установ освіти підвищують свій рівень комп'ютерної грамоти під час семінарів, де вони не завжди мають достатню можливість удосконалення практичних навичок. Указані вище програми готують педагогічних працівників до використання комп'ютерів під час уроку також не завжди ефективно.

Останнім фактором успішності запровадження комп'ютерних технологій в управлінську діяльність є створення потужної методичної підтримки: розробка методичних рекомендацій, створення спільнот, клубів, Інтернет-форумів для підтримки та обміну досвідом.

Висновки. В умовах постійно змінюваного оточуючого середовища управління освітніми системами можливо тільки на наукових засадах з урахуванням новітніх можливостей інформаційних, комунікаційних технологій. Ефективність процесу автоматизації може забезпечити створення певних організаційних та педагогічних умов, що було доведено експериментом проведеним в м. Запоріжжі по запровадженню багаторівневої системи адаптивного управління.

Література

1. *Бондар В.* Теорія і технологія управління процесом навчання в школі / Володимир Бондар. – К. : Школяр, 2000. – 191с.
2. *Єльнікова Г.В.* Адаптивне управління; сутність, характеристика, моніторингові системи : колект. моногр. / Г. В. Єльнікова, Т. А. Борова, О. М. Касьянова, Г. А. Полякова, та ін. ; за заг. ред. Г. В. Єльнікової. – Чернівці : Технодрук, 2009 – 572 с.
3. Інформаційно-аналітичні матеріали до підсумкової колегії Міністерства освіти і науки України 26 серпня 2009 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.mon.gov.ua/newstmp/2009_1/19_08/inf.doc
4. *Лапшина І.С.* Автоматизація процесу обробки результатів освітнього моніторингу / І. С. Лапшина // «Адаптивне управління середньою освітою на муніципальному рівні» : метод. зб. за результатами Всеукр. наук.-практ. конф. – Запоріжжя, 2004. – С. 42–44.
5. *Yandy C.* Making managers. – London – Pitman, 1988. 123р.